

Seržant York

Alvin Cullum York (13. 12. 1887 – 2. 9. 1964) je jako „seržant York“ dodnes jedním z nejuznávanějších válečných hrdinů; byl to vlastně nejslavnější americký bojovník první světové války. Za svůj pozoruhodný čin na francouzské frontě obdržel řadu nejvyšších vyznamenání. Byl povýšen na seržanta a po návratu dostal od rotariánských klubů z USA 160hektarovou farmu v rodném údolí Vlčí řeky. Na svém hrdinství tak dokonce zbohatl, což se určitě nepovede každému. Je ale pravda, že se Yorkovi nabízelo mnoho dalších darů a příjmů, z nichž však žádný pro sebe nepřijal. Naopak se s vervou věnoval charitě.

Yorkovo aktivní zapojení do boje nebylo dlouhé, ale v jedné kritické chvíli 8. října 1918 skutečně projevil tvář v tvář nepříteli málokdy vídanou odvahu a rozhodnost. Přesto by asi jeho jméno upadlo v zapomnění, nebýt toho, že Hollywood oživil jeho příběh roku 1941 ve válečném filmu *Sergeant York*. Gary Cooper získal za titulní roli Oscara a film sehrál propagandistickou roli při utužování válečného odhodlání spojenců na obou stranách Atlantiku.

MLÁDÍ S PUŠKOU A REVOLVEREM

Alvin York se narodil v roce 1887 na chudé farmě poblíž Pall Mall ve státě Tennessee jako třetí dítě z jedenácti v „typické americké“ rodině. Otec William York byl vesnický kovář a řemeslo provozoval v nedaleké jeskyni. Hlavně to ale byl vášnivý lovec, z čehož plynul pro rodinu hlavní zdroj potravy. Nábožensky založená matka Mary Elizabeth rodila děti a starala se o ně. Všichni žili v chatě o jediné místnosti a pro samou starost o obživu asi neměli čas vzpomínat na své slavnější předky.

Jeden z jejich prapředků Coonrod Pile byl totiž první běloch, který se usadil v tomto horském kraji, a zabral ho celý pro sebe. Alvinův dědeček York už ale bydlel vysoko v horách v jeskyni, což mu nebránilo, aby se dal naverbovat na válečnou výpravu US Army a v roce

◀ Seržant Alvin York

1847 byl v řadách vítězů bitvy o pevnost Chapultepec v mexickém hlavním městě. Dědeček z matčiny strany William Brooks pocházel z Detroitu a do Pall Mall se dostal po občanské válce, kterou prošel na straně Unie jako příslušník jezdeckého pluku státu Michigan. V horách nad Pall Mall se usadil jako zálesák a příležitostný dřevorubec. Tvrdilo se, že jednou v hádce zastřelil dřevařského předáka. Nikdo neví, co se doopravdy stalo, ale chrabří spoluobčané Brookse

přivázali za mulu a protáhli ulicemi okresního města Jamestownu, aby ho nakonec rozstříleli na kusy...

Kromě Angličanů a Skotů měl Alvin York mezi svými předky také indiány Čoktót a Čerokí. V dospělosti ze svého okolí vyčníval nejen tehdy málo vídanou výškou přes šest stop (183 cm), mohutností (při odvodu 85 kilogramů), ale i zářivou kštící rezavých vlasů a knírem téže barvy. Se školou to bylo v Pall Mall všelijaké, fungovala jen dva nebo tři měsíce v roce a ve společné třídě seděla stovka žáků různého věku. Al York to dotáhl jen do třetí třídy, sotva se naučil jakžtakž číst a psát (což mu ale nebránilo, aby si prakticky celý život psal deník, dokonce i na bojišti, kde to bylo přísně zakázáno).

Odmalička pomáhal otci v kovárně a zdědil po něm i loveckou vášeň. Říkal se, že se narodil s puškou. Už jako kluk střílel všechno: lišky, veverky, divoká prasata, mývaly, jeleny a když se povedlo, tak klidně i medvěda. Zpravidla lovil s „kentuckou“ perkusní puškou a dosahoval s ní pozoruhodných výsledků.

Tady musíme poopravit tradované názory na dobu zavádění zadovek. Alvin York neopustil „svůj“ horský okres až do nástupu vojenské služby v listopadu 1917 a do té doby pravděpodobně neviděl dlouhou zadovku na jednotný náboj – alespoň se o tom nikdy nezmínil. „U nás v horách si vyráběli své vlast-

◀ Dlouhá křesadlová (později perkusní) kentucká nebo pennsylvánská puška se vyvinula zhruba ve třicátých letech 18. století. V tehdejší americkém pohraničí sloužila jako vojenská i civilní (lovecká) zbraň, později se na venkově používala k loveckým účelům ještě v první čtvrtině 20. století. Ráže drážkované hlavně byla 50 až 60, ale častěji 36-45 setin palce. Hlaveň délky od 35 palců (889 mm) až přes 48" (1220 mm) bývala upevněna na jednoduché javorové pažbě a celková délka zbraně zpravidla přesahovala 65 palců (1650 mm). Praktická rychlost střelby byla obvykle víc než dvě rány za minutu, účinný dostřel 80-100 yardů, ale zkušený střelec dokázal zasahovat cíl i na vzdálenosti přes 250 yardů. Kentucké pušky – celé nebo z polotovarů – ve své době vyrábělo bezpočet firem, puškařů a vesnických kovářů, takže originály, pokud se zachovaly, se vyskytují v mnoha více nebo méně odlišných variantách. Na snímku je ovšem novodobá replika perkusní kentucké pušky, jak ji nabízí firma Pedersoli.